

« Я і Сара - кльова пара, Роза і Тюльпан...»

(Спогади про викладацьку команду КВК)

«Неважливо, скільки днів у твоєму житті. Важливо, скільки життя у твоїх днях».

Джон Леннон.

Кожного разу, коли чую цю жартівливу пісеньку Дзідзьо, моє обличчя осяває посмішка... Ну здавалося, що там такого? Звичайний стьоб... Але ж ні! Колись мій земляк, побратим М. Жванецького, відомий український художник Юрій Коваленко сказав мудрі слова: *«Каждый негодяй, должен иметь свою негодяйку»*. Тобто свою Сару... Вся справа в Сарі! Ця легендарна героїня єврейського фольклору давно вже стала еталоном жіночої мудрості, оптимізму, життєдайності..., а ще доброти, економності, гострого словечка і колосальної вигадки – на те вона і Сара... І я знаю таку людину!

До чого тут я? Та, власне, ні до чого... Скоріше, до чого, але не зовсім... Так, для розгортання сюжету... Бо я ж маю головне... Я маю свою САРУ!!!

«О, зохен вей, товарищі бояре!», - це вже цитата з іншого мого друга, наставника, учителя, вікопомного Віктора Миколайовича Серякова – неперевершеного Сталіна і Остапа Бендера, - чудового актора, спортсмена, рибалки і взагалі «путньої людини». Саме він, на зорі моєї викладацької кар'єри, у грудні 1992 року, сказав мені, зятятому КаВеНщику студентської юності: «Ну, що, друже, згадаємо молодість, дамо драла студентам! Вливайся у викладацьку команду КВК!».

О, «ліхіє 90-ті»! А таки є що згадати... Викладацька збірна КВН тоді була на піку слави. Які імена, які люди, які актори: Стас Солтан, Людмила Гетьман, Наталія Щербань, Генадій Страшко, Віктор Серяков, Ольга Гроздовська, Валерій Курсон, Олег Качалка, Віктор Галавській, Коля Сич, Юра Авраменко... Золоті мої друзі! «Иных уж нет, другие же далече...». Роки..., роки... , яка була блискуча команда! Як тоді любили говорити : « зі знаком якості»! А таки, так!

«Авторський цех» команди і, власне, її кістяк складали: Станіслав Солтан – капітан команди, колишній гравець команди Новосибірського університету, «серце команди», людина, яка могла завести глядацьку залу за лічені секунди...; Людмила Гетьман – вихованка Смоленського педінституту, «мізки команди», людина, яка за лічені секунди, давала жартівливу відповідь на найскладніше питання, недарма ж – кандидат філологічних наук, автор 20 наукових статей про мову Гоголя; Наталія Щербань – вихованка Дніпропетровського університету, колишня гравчиня факультетської збірної,

«душа команди», людина, яка задля КВН віддасть «останню сорочку», не те що заробіток...

Хочу нагадати, на хвилинку, що популярність цієї інтелектуальної гри, так-так, саме інтелектуальної, у Радянському Союзі була шаленою. Її дозволяли, забороняли, знову дозволяли і знову забороняли... Було справді цікаво! *З архіву: - Комсомол, ты чего хочешь?*

- Партия, дай порулить...

Так от, у Вищій лізі Союзного КВН грали студентські команди з Новосибірська, Смоленська, Дніпропетровська... І всі вони ставали, кожна свого часу, чемпіонами Вищої ліги КВН! Уявляєте, на якому «кавеєнівському фундаменті» були «замішані» лідери нашої команди!

Команды молодости нашей, команды без которой мне не жить.

Ось такі вони, мої КаВеНівські кумири.....

.....
.....
.....
.....

Вибачайте за тривалу паузу, (плачу). Уже все, витер сльози. І з посмішкою...., про себе рідненького!

Як уже згадував, я потрапив до цієї команди у грудні 1992-го. Окрім Солтана і Серякова, мене ніхто не знав. Ці ж обидва знали мене ще з студентських років, рідше - по КаВеНівській сцені, а частіше – за партіями преферансу; вважали «здібним хлопчиком».

Перша наша зустріч з Людмилою Іванівною відбулася на сцені актової зали нового корпусу... Познайомила нас Наташа Щербань..., в свою чергу з якою мене познайомив Стас... Про себе відзначив: невисока, метка, «фігуриста» євресчка, з глибокими розумними карими очима. Певно Роза? Вона ж глянула на мене знизу вверх своїм оцінним поглядом, подала руку і сказала: « Людмила Іванівна...». Так і залишилось назавжди... Стас, Оля, Натка, Коля, Юра... – і Людмила Іванівна.

Репетиція того дня йшла у звичному режимі... Людмила Іванівна, як автор сценарію, її вела, уточнювала мізансцени, ставила сценічні рухи, робила ремарки. Мені було не цікаво, я сидів у глядацькій залі і нудьгував... А що поробиш? Мені дісталась безсловесна роль привида..., та ще із простирадлом на голові, такі собі «кроки за сценою». Моє нутро бунтувало... Але Людмила Іванівна була незворушною!

Не було б щастя, так нещастя допомогло! Солтан зламав ногу..., по-справжньому, без приколу, отак – «упал, очнувся, гипс!» Що робити? До двобою зі студентами лишалося кілька тижнів... Переносити?! Категорично

«проти» був Стас... «Грайте без мене,» - наполягав Солтан. Та тут авторитетно заявила команда - «ні», грати без капітана ніхто не хотів. Що ж робити? Гоголь. «Ревізор». Німа сцена...

І тут озвався я: « А давайте напишемо новий сценарій..., під гіпсову ногу Солтана. Згода?» Всі зашуміли, ідея сподобалася... Саме тоді, вперше, Людмила Іванівна по-серйозному і звернула на мене увагу. Домовилися, усі пишемо самостійно, а потім збираємося у Стаса і редагуємо... На цьому і порішили.

З архіву: - Сара: - Абрам, ты почему не спишь, ворочаешься?

Абрам: - Сарочка, завтра Мойше надо отдавать десять рублей?

Сара: - Так позвони ему и скажи, что не отдашь. Пускай он не спит...

Зібралися за тиждень... Настрій був кепський, ідей було катма, у сценарії лише кілька рядків... Іти до Стаса з таким багажем не хотів..., взяв ще пляшечку грузинського червоного. Як виявилось, Серяков узяв другу, Юра Авраменко – третю... Коля Сич - ... взяв гітару.

Дружина Стаса , Оля, запропонувала чай, наші дівчатка дістали тістечка... Випили. Не пішло... З'являлися якісь прохідні сюжети, які тут же відкидалися і забувалися. Час зупинився, ми марнували час...

«А можна стакани?» - попрохав я несміливо. Подали бокали. Відкупорив червоне, розлив і несміливо почав читати той уривочок, який підготував вдома: *«Солтан тосковал. За окном выла вьюга, а в сердце были волки... Давече сломал ногу».*

- Это хорошо, - сказала Людмила Іванівна і миттєво підхопила: *«Нога болела по погоде. Она капризничала и чванилась, как вздорная девица».* Доповнив Солтан, потім Гроздовська, Сич, знову Гетьман... І поїхало, і понеслось... Щербань ледве встигала записувати. За годину «візитка» була готова.

Випили за успіх розпочатої справи і взялися за «домашку». Я часто згадую оті миттєвості щасливого єднання людських душ, людського інтелекту, людських доль. Ми справді були «інтелігентською» командою: високопрофесійні філологи Солтан і Гетьман, музикознавець і естет, «рідна душа» Оля Гроздовська, філософ і бард Микола Сич, чудові актори Наташа Щербань і Вітя Галавський..., як не вистачає мені вас у повсякденному житті. Хоча більшість із нас продовжують жити у рідному місті. Та це вже не ми, вірніше, ми, «але ми лише у згадках»...

«Домашка» теж не піддалася одразу..., сперечалися, фонтанували ідеями, самі їх народжували, самі ж і хоронили..., втомлювались від суперечок і починали знову... То була велика робота розуму, а ще серця... Коли підійшла хвилина розпачу Коля Сич взяв гітару і зовсім буденно сказав: «А я нову пісню написав...» - і бадьоро так почав: *«Будем водочку кирять, будем галстучки носить, девочкам проходу не давать. Будем головы терять, на свидание ходитъ, ручки напоследок целовать»*.

Пісня окрилила. Вона переповнила нас молодечою енергією, кадетством і гострим бажанням кохати..., а потім Коля заспівав про поручика Галіцина... Щось йойкнуло в серці, я приміряв цей образ на себе, поручик.... Ржевській. Ідея, образ знайдено... Попрохав налити. Серяков уважив...

Одесса. 1917год. Из разговора: «Господа, я не знаю об чём вы, но надо уезжать!»

Ніжин. 1992 рік. Ми всі мільйонери. Зарплату дають купонами, їх штампують на звичайному ксероксі, штампують метровими пачками, всеодно на них нічого не купиш, у магазинах нічого немає. Пустка... Останні три місяці зарплати взагалі не дають, обіцяють... У вуз завезли копчену ковбасу..., хто працює на повну ставку бере цілу палку, хто на пів – половину, а погодинка – шматочками... Кажуть аванс будуть давати шкарпетками, чоловічими... А як же гендерний принцип? Ні, нада-таки виїжджати...

І от уже в уяві команди з'являється поїзд «Ніжин-Забугор'є». Вправний провідник Остап Бендер (Серяков)обслуговує пасажирів, чи то пак, мешканців купе. Ось вони з'являються – «революціонери»: Чапай (Авраменко), Петька (Сич), Анка (Гроздовська); «бывшие» - Наталі (Щербань), Ржевський (Забарний), отець Онуфрій (Галавський); - «III інтернаціонал»: Сара (Гетьман) і Чукча (Солтан). Улюблені герої анекдотів полишають цю країну, вони емігрують... Все. Пустка. Кінець...

Сьогодні нас тішить те, що один із претендентів у Президенти України кавеєнщик... Та ми ще двадцять п'ять років тому попереджали... Гумор закінчився, лишилося життя... Не дослухалися.

Так от про Сару... Людмила Іванівна настільки блискуче зіграла цю роль, що важко було повірити у перевтілення..., вибачте, оговорився, не зіграла, а прожила роль... Це таки була стовідсоткова Сара, яка таки робила Чукчі «нерви». Це вона запропонувала змішати спирт і шампанське, щоб вийшов коктейль «Северное сіяние». А потім пройшлася його гаманцем... Це вона Чукчі рекомендувала «скоммуніздіть» чемоданчик... Це вона нічого за кордон не брала, окрім кошика з яйцями. Символічно, адже яйця – це нове життя...

Коли ми завершили «домашку» було вже далеко за північ. Розходилися гамірно, із жартами, приколами... і я відчув, що у моєму житті з'явилося щось нове, вагоме, потрібне..., я був щасливий від того, що належу до цієї когорти розумних і духовно красивих людей. Я нарешті зрозумів, що означає фраза: «люди одного кола».

А далі були репетиції, згонки, звичайна рутинна робота. Поки Солтан хворів, за вождя у нас була Сара. Вимоглива, педантична і об'єктивна. І кожен отримав своє яйце, а дехто і по...

І ось гра... Це була не гра, це була феєрія..., Ми справді осіддали кураж. Три години промайнули, як одна мить! Студенти були потужні: Латишев, Гуральник, Єсіна, Максимов... Блискучий акторський склад, чудова хореографія і вокал, немає заборонених тем: їм можна і про секс, і про пияцтво, і про..., нам про все це не можна!!! Але як ми грали!!! Гостро, саркастично... Тема вцілила у «десятку». Зал шаленів від захоплення... За нас вболівали усі.

Ми – програли ... Один колишній «кавеенщик» і з числа наших колег, позаздривши нашій грі, просто засудив нас..., його підтримало кілька малят із студкому. Тим було наказано: підтримати своїх... Але як ми грали! Суперники аплодували нам стоячи, а їх капітан Латишев віддав кубок переможця Солтану. Наш капітан не взяв..., ми свій здобудемо, адже рахунок по двобоях 2: 2 .

Це була наша остання гра... Так сталося. Згодом не стало Івана Михайловича, потім Стаса..., Сича..., Серякова..., Галавського. Життя стрімко змінюється і змінює нас. Але ми і нині лишаємося однією командою, «командою з 90-х». Інший час, інші жарти... КВН – помер, лишилося шоу для заробляння «бабок». Хто нині оцінить витончений жарт?

З архіву: Карпати. Полонина. Старий Остап пахтить люлькою. Підбігає онучок: - Дідо, так совіти в космос полетіли! – Усі???

Нині жартують не про те... Тонким поціновувачем жартів у нас був Іван Михайлович Гетьман – доктор філологічних наук, професор і напрочуд інтелігентна людина... Єдиний шлюбний чоловік Сари. Неперевершений лінгвіст, він знав мову, смакував її, і мав вроджене відчуття такту... Їх едало з Людмилою Іванівною, на мою думку, тонке відчуття прекрасного, вираженого у будь якому виді мистецтва: чи то театр, чи музика, чи живопис? Вихованці Московської наукової школи вони добре знали на цьому. А ще Іван Михайлович мав чуйне серце...

Наведу лише один приклад: за сценарієм поручик Ржевский, коли покидає батьківщину, кидає у людські натовп купюри грошей зі словами:

«Господа, я уезжаю!». Мій вихід на сцену пролягав через глядацьку залу, а це більше 50 метрів... Купонів треба було викинути багато..., я уже попрощався із своєю місячною зарплатнею. Друзі ж про це не подумали... І лише коли підійшла генеральна репетиція до мене підійшов Іван Михайлович і простягнув пачку банкнот номіналом 1,2,5 купонів і сказав: «Возьми и сори красиво!». Я почав відмовлятися... Мовляв, а як же Ви? На що він з посмішкою відповів: «Успокойся, профессорская заплата больше преподавательской. Станешь профессором, отдашь...». Не судилося, дорогий Іване Михайловичу. Лишився лише щем у серці, а ще добра пам'ять про Вас.

Доля ж то зводила мене з Людмилою Іванівною, то кидала у протилежні боки... Вона займалася наукою у докторантурі, я долав кар'єрні сходи у ректораті... І от ми знову зустрічаємося на рідному факультеті... Я – декан, вона – доцент... Блискучий науковець, чудовий лектор, надійний товариш... Відвідуючи її пари я вчився як необхідно працювати зі студентами, вчився такту і артистизму. У її поводженні з колегами вчився витримки і уваги... Зізнаюсь, але я й донині побоююсь її «гострого язичка», висповідає на чому світ стоїть..., за справу, безперечно!

Ми з нею пережили дві народні революції... Це на її прикладі я переконався, що є справжні патріоти України, які розмовляють російською мовою... До чого тут це? – запитаєте. Відповім словами із обітниці: « і в біді , і в радості, і в здоров'ї, і у хворобі...» Це тоді, коли ти довіряєш людині..., навіть, коли зраджують однопумці і люди твоєї команди, але є ті – які не зрадять...

Я і Сара – кльова пара... Спасибі, що вона є у моєму житті.

Олександр Забарний – друг.

Спогади опубліковані у ювілейному збірнику на пошану доцента Людмили Гетьман – Ніжин: Видавництво НДУ, -2019- С.18-25